

VIII LIETUVOS MOKINIŲ ETNINĖS KULTŪROS OLIMPIADA
ŠALIES ETAPAS

ETNOKULTŪRINIO PAŽINIMO TESTAS
TEMA „KALENDORINIAI PAPROČIAI IR LIAUDIES KŪRYBA“

Amžiaus grupė: 5–7 kl.

60 taškų

Laikas užduotims atlikti

45 min.

Šeduva

2026 m. balandžio 30 d.

1. Pažiūrėkite, kaip Šakių kultūros centro Griškabūdžio padalinio vaikų ir jaunimo folkloro ansamblio „Užnovietis“ dalyviai švenčia Sekminės. Atsakykite į klausimus:

1.1. Kas yra pagrindiniai Sekminių veikėjai šiame filme?

Atsakymas: _____ Piemenys

1.2. Kaip dar buvo vadinamos Sekminės? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Piemenų šventė
- Senelių šventė
- Karvių šventė
- Berželių šventė

1.3. Kokio medžio šakų piemenukai įpina į vainikus?

Atsakymas: _____ beržo

1.4. Kokius tris paukščius pamėgdžioja mergaitė? Pažymėkite teisingus atsakymus:

- Varnėną
- Gegutę
- Gandrą
- Pempę
- Putpelę
- Varną

1.5. Kaip vadinami tradiciniai piemenų muzikos instrumentai, kuriuos pučia vaikai? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Skudučiai
- Kerdžiaus ragai
- Birbynės

1.6. Kokio tradicinio styginio muzikos instrumento muzika skamba, kai vaikai puošia karves vainikais?

Atsakymas: _____ Kanklių

1.7. Kuo šeiminiškė apdovanoja atėjusius piemenukus?

- 1) _____ Sūriu
- 2) _____ Kiaušiniais

1.8. Kaip vadinamos dainos, kurias dainuoja vaikai, pašiepdami pramigusius piemenukus ir vadindami juos „spirgučiais“? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Sutartinės
- Raliavimai
- Oliavimai

1.9. Kokias šios šventės tradicijas matote vaizdo įrašė? Išvardinkite tris:

1) _____

2) _____

3) _____

Pinami vainikai, puošiamos karvės, piemenys pučia ragus, šeiminkai apdovanoja piemenis, apdainuojami pramigę piemenukai, kepama kiaušiniė

15 taškų

Vertinimas

2. Kada švenčiamos Sekminės? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Septintą savaitę po lygiadienio (visada sekmadienį)
- **Septintą savaitę po Velykų (visada sekmadienį)**
- 40 dienų po Velykų (visada sekmadienį)
- Septintą savaitę po Velykų (visada šeštadienį)

1 taškas

Vertinimas

3. Per Velykas vaikai, lankydami kaimynus, kreipdavosi tokiais žodžiais: *Aš mažas vaikelis, kaip pupų pėdelis. Velykų rytą lelija pražyd ne dėl manęs vieno, ale ir dėl viso svieto. Anoj pusėj upės gandras betupis, sparnu berašqs, kiaušinių beprašqs. Gaspadine, negailėk, į karžinką man įdėk!* Kaip vadinasi toks kreipimasis?

Atsakymas: _____ Oracija

1 taškas

Vertinimas

4. Kokiais dviem tradiciniais būdais numarginti šie kiaušiniai?

Atsakymas: _____ Marginti vašku Atsakymas: _____ Skutinėti

2 taškai

Vertinimas

5. Per Jurgines žmonės lankydavo javus eidami ratu aplink laukus, nešdami apeiginės duonos kepaliukus, kiaušinius, žvakes.

5.1. Kada švenčiamos Jurginės?

Atsakymas: _____ Balandžio 23 d.

5.2. Kokie dar vardai priskiriami šiai šventei? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Pergrubijus
- Grabnyčios
- Jorė

5.3. Ką darydavo šeimininkas su Jurginių apeigine duona, aplankęs pasėlius? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Išdalindavo duoną piemenukams
- Vieną kepaliuką užkasdavo į žemę, kitą parnešdavo namo
- Parsineštą kepaliuką padalindavo visiems šeimos nariams
- Duoną sutrupindavo ir lesindavo paukščius

5.4. Kaip vadinasi smagus bendras pasibuvimas po Jurginių apeigų atlikimo? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Jurginių sambūris
- Jurginėjimas
- Gegužinė

6 taškai

Vertinimas

6. Lietuvių tautosakoje yra daugybė patarlių ir priežodžių, susijusių su kalendoriniais darbais. Ši patarlė nusako ganiavos trukmę: „Šv. Jurgis tvartus atidaro, o šv. – uždaro“? Kokio šventojo vardas praleistas? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Šv. Martyno
- Šv. Andriejaus
- Šv. Agotos

1 taškas

Vertinimas

7. Pažiūrėkite į nuotraukas.

7.1. Kokios kalendorinės šventės akimirkas matote?

Atsakymas: _____ Rasų (Joninių)

7.2. Kokie šios šventės papročiai užfiksuoti?

- 1) _____ Stebulės deginimas
- 2) _____ Vartų puošimas žolynais
- 3) _____ Kupoliavimas

7.3. Su koku svarbiu metų virsmu saulės kalendoriuje susijusi ši šventė? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Su pavasario lygiadieniu
- Su vasaros saulėgrįža
- Su perėjimu iš pavasario į vasarą

5 taškai

Vertinimas

8. Kas yra būdinga Žolinės šventei? Pažymėkite du teisingus atsakymus:

- Pinami lauko žolynų vainikai
- Lankomi laukai ir keliamos vaišės laukuose
- Puokštės ar kraitelės iš gėlių ir rudens gėrybių (daržovių, javų, vaisių) nešamos šventinti į bažnyčią
- Keliamos vaišės su naujo derliaus duona ir kitais patiekalais

2 taškai

Vertinimas

9. Kiekvienai kalendorinei šventei būdingos tam tikros dainos. Kuri iš šių dainų dainuojama advento–Kalėdų laikotarpiu, kuri – Velykų?

<p><i>Kas man supa sūpuoklėlas, ūcia, Ė kas mėto velykėlas, ūcia? Kas man ' supa, tam pyragas, ūcia! Ė kas stovi, tam botagas, ūcia!</i></p>	<p>Velykų</p> <hr/>
<p><i>Gili gili upelė, leliumai, Da ne labai gili, leliumai. Toje upelėj leliumai, Du sieri akmenėliai, leliumai. An akmenėlių, leliumai, Sėdzi karvelėliai, leliumai.</i></p>	<p>Advento–Kalėdų</p> <hr/>

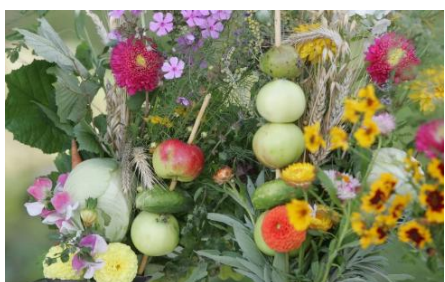
2 taškai

Vertinimas

10. Nuotraukose matote tris skirtingas žolynų puokštes. Kiekviena iš jų rišama tam tikros šventės proga. Parašykite, kuri puokštė rišama per Žolinę, kuri per Rasas (Jonines), kuri – Verbų sekmadienį:

Per Rasas (Jonines)

Per Žolinę

Verbų sekmadienį

3 taškai

Vertinimas

11. Smulkioji tautosaka skirstoma į *patarles, priežodžius, mįsles, minkles, garsų pamėgdžiojimus, greitakalbes, juokavimus, skaičiuotes ir kt.* Kokie smulkiosios tautosakos pavyzdžiai pateikti lentelėje?

<i>Pupa pupai pupa, pupai pupa pupa</i>	Greitakalbė
<i>Čiki briki, dvi varlės į upę krito. Kas liko – tas ir veda!</i>	Skaičiuotė
<i>Pusiau juoda, pusiau balta ant medžio šakos tarška. Kas?</i>	Mįslė

3 taškai

Vertinimas

12. Pasakos yra skirstomos į *pasakas apie gyvūnus, stebuklines pasakas, pasakas-legendas, pasakas apie kvailą velnią, buitines pasakas, pasakas be galo, melų pasakas* ir kt.

12.1. Kodėl pasakos be galo taip vadinamos? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Nes jos labai ilgos
- Nes veiksmas kartojasi ir niekada nesibaigia
- Nes jos baigiasi staiga

12.2. Kuo pasižymi pasakos apie gyvūnus? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Gyvūnai įkūnija žmonių savybes
- Pagrindinis veikėjas žmogus pasakoja apie gyvūnus išgalvotas istorijas
- Pasakojama tikra istorija iš gyvūnų gyvenimo

12.3. Perskaitykite pasakų pavyzdžius ir įrašykite lentelėje, kokios rūšies tai pasakos:

<i>Kartą katinas vijosi pelę aplink stalą. Pelė bėgo, katinas vijosi. Pelė bėgo, katinas vijosi... Ir taip jie bėgo ratu, kol katinas pavargo, bet pelė vis dar bėgo, o katinas vėl pradėjo vytis...</i>	Pasaka be galo
<i>Gyveno kartą karalius ir karalienė, kurie turėjo dvylika sūnų. Jie labai troško dar ir dukters. Kartą karalius pasakė: jei gims dukra, sūnus išvarys. Taip ir nutiko – gimė mergaitė, o dvylika brolių iškeliavo iš namų. Ilgainiui jie buvo užkeikti ir pavirto juodvarniais...</i>	Stebuklinė pasaka
<i>Kartą varna rado sūrio gabalėlį ir nutūpė ant šakos. Pro šalį ėjo lapė ir pamatė gardų kąsnį. Ji pradėjo girti varną: „Kokia tu graži, kokios tavo plunksnos!“ Varna jau norėjo padėkoti...</i>	Pasaka apie gyvūnus

5 taškai

Vertinimas

13. Kokiai skirtinga pagaminimo technika pasižymintys dirbinių rūšiai (*tekstilė, keramika, juvelyrika, metalo kalyba, medžio drožyba, pynimas iš vytelių, tapyba*) priskiriami šie taikomosios tautodailės kūriniai?

		
Metalo kalyba	Tekstilė	Tapyba

3 taškai

Vertinimas

14. Kuriais iš šių instrumentų galima išgauti garsus, panašius į paukščių giesmę? Pažymėkite tris teisingus atsakymus:

			
+		+	+

3 taškai

Vertinimas

15. Su koku tradiciniu instrumentu yra susieti ir atmintiniais metais paskelbti 2026-ieji?

Atsakymas: _____ su kanklėmis, paskelbti atmintiniais Kanklių metais (tinka bet kuris arba abu atsakymai)

1 taškas

Vertinimas

16. Kokiai styginių instrumentų rūšiai priskiriamos kanklės? Pažymėkite teisingą atsakymą:

- Griežiamiesiems
- Skambinamiesiems
- Mušamiesiems

1 taškas
Vertinimas

17. Nuotraukose – skirtingų Lietuvos etnografinių regionų kanklės. Parašykite, kurios kanklės būdingos Aukštaitijai, kurios Mažajai Lietuvai, kurios Suvalkijai (Sūduvai) ir kurios – Žemaitijai:

Mažajai Lietuvai

Suvalkijai (Sūduvai)

Žemaitijai

Aukštaitijai

4 taškai
Vertinimas

18. Kanklių garsas išgaunamas (pažymėkite teisingą atsakymą):

- Vibruojant oro srautui
- Braukiant smičiumi
- Virpinant stygas pirštais

1 taškas
Vertinimas

19. Rasa savo miesto kultūros centro folkloro ansamblyje groja kanklėmis. Ansamblio vadovė paaiškino, kad senųjų kankliavimo tradicijų jų etnografiniame regione nebuvo užfiksuota, bet XX a. pradžioje čia išplito kaimyninio Suvalkijos (Sūduvos) regiono kankliavimo tradicija. Kuriame etnografiniame regione gyvena Rasa?

Atsakymas: _____ Dzūkijoje (Dainavoje)

1 taškas
Vertinimas

Šaltiniai:

1. <https://www.ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvos-mokiniu-etnines-kultūros-olimpiada/metodine-medžiaga-tema-kalendoriniai-papročiai-ir-liaudies-kuryba.html>
2. <https://ekgt.lt/veiklos-sritys/etnokultūrinis-ugdymas/lietuvos-mokiniu-etnines-kultūros-olimpiada/metodine-medžiaga-rengiant-mokinius-olimpiadai-tema-kalendorines-sventes-ir-papročiai.html>
3. <https://ekgt.lt/etnografiniai-regionai/bendra-informacija/>
4. <https://www.vle.lt>
5. „Tradicinė Sekminių šventė 2021“. Vaizdo operatorius ir montuotojas V. Jasulevičius, rež. N. Černevičienė: <https://www.youtube.com/watch?v=0pjLVcFA0OI&t=442s>